

Nader ecologisch onderzoek

Waterfront Aalsmeer

Rapportnummer: 20190567/rap03
Status rapport: versie 1
Datum rapport: 4 december 2019

Auteur: D. (David) Hess
Projectleider: P.I. (Pim) Godschalk
Kwaliteitscontrole: P.I. (Pim) Godschalk

Opdrachtgever: Gemeente Aalsmeer
t.a.v. de heer Rohde
Laan Nieuwer-Amstel 1
1182 JR Amstelveen

Dit rapport is digitaal gegenereerd en derhalve niet voorzien van een handtekening. De inhoud van de rapportage is aantoonbaar gecontroleerd en vrijgegeven.

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING	1
1.1 Aanleiding	1
1.2 Doel	1
1.3 Leeswijzer	1
2 HUIDIGE EN TOEKOMSTIGE SITUATIE	2
2.1 Beschrijving huidige situatie	2
2.2 Werkzaamheden en toekomstige situatie	3
3 METHODE.....	4
3.1 Veldbezoeken	4
3.2 Verantwoording onderzoeksinspanning.....	4
4 RESULTATEN EN EFFECTANALYSE	8
4.1 Marteronderzoek.....	8
4.2 Sperwer onderzoek.....	9
5 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN.....	10

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

De gemeente Aalsmeer heeft het voornemen om aan de noordoostelijke oever van de Westeinderplassen diverse aanpassingen te doen onder de werknaam Waterfront. Met deze ontwikkeling worden tevens extra parkeerplaatsen en verbeterde verbindingen met de wijk aangelegd. Voor de werkzaamheden wordt grondwerk verricht en vinden (mogelijk) enkele kapwerkzaamheden plaats.

In de quickscan die door ATKB is uitgevoerd, is onderzocht of er door de Wet natuurbescherming (Wnb) beschermde soorten aanwezig (kunnen) zijn en of daarvoor nader ecologisch onderzoek nodig is (zie ATKB rapport kenmerk 20190567/rap01/v1). De aanwezigheid van de sperwer en kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn en wezel) is niet op voorhand uit te sluiten. Daarnaast heeft de ingreep mogelijk negatieve effecten op (leefgebied van) deze Wnb-beschermde soorten. ATKB is gevraagd voor het uitvoeren van nader onderzoek naar deze soortgroepen om de aanwezigheid vast te stellen of uit te sluiten. Op basis van de resultaten van dit nader onderzoek kunnen definitieve conclusies worden getrokken over de mogelijke effecten van het planvoornemen op beschermde diersoorten.

1.2 Doel

De doelstelling van het onderzoek is geformuleerd in onderstaande onderzoeksvragen:

- Komen sperwer en kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn en wezel), voor in het plangebied en welke functie heeft het voor de genoemde soorten?
- Wat is de omvang en duurzame staat van instandhouding van de populatie(s) die bij de ingreep betrokken zijn?
- Wat zijn de effecten van de voorgenomen werkzaamheden op beschermde soorten, die (mogelijk) gebruik maken van het plangebied?
- Welke maatregelen dienen te worden uitgevoerd om negatieve effecten op beschermde soorten te voorkomen of te beperken?
- Is het noodzakelijk om voor de voorgenomen werkzaamheden een ontheffing op de Wet natuurbescherming aan te vragen?

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is een beschrijving van het plangebied weergegeven en de uit te voeren werkzaamheden zijn hier benoemd. In hoofdstuk 3 wordt de methode van het nader onderzoek omschreven, waarna in hoofdstuk 4 de resultaten worden weergegeven en eventuele effecten op beschermde soorten worden benoemd. In het afsluitende hoofdstuk 5 wordt de conclusie beschreven met de bijbehorende aanbevelingen.

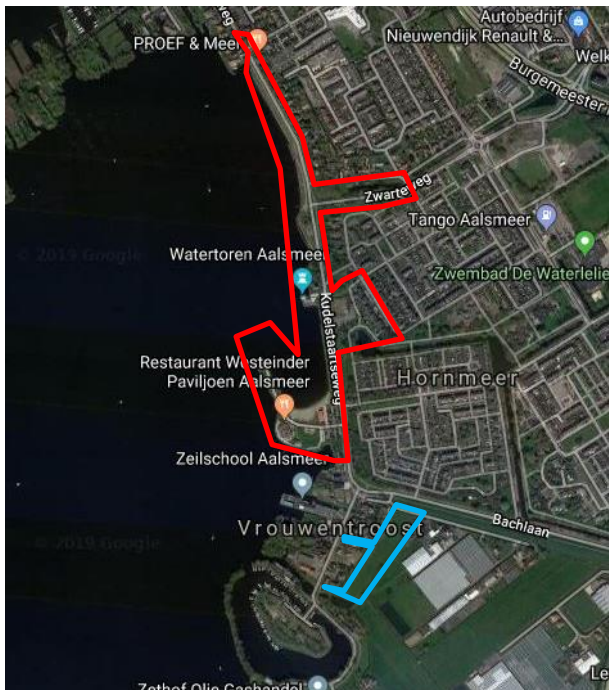
2 HUIDIGE EN TOEKOMSTIGE SITUATIE

2.1 Beschrijving huidige situatie

Het plangebied is opgedeeld in twee deelgebieden. Deelgebied 1 betreft de kade inclusief een schiereiland met strand aan de Grote Poel van de Westeinderplassen te Aalsmeer. Het deelgebied is gelegen langs de Stommeerweg/Kudelstaartseweg. Deelgebied 2 is een weiland gelegen aan de Geniedijk te Aalsmeer. Voor een overzicht van de locaties van de twee deelgebieden zie figuur 2-1. Voor een impressie van beide deelgebieden zie figuur 2-2 en figuur 2-3.

Deelgebied 1 bevat bebouwing in de vorm van een watertoren, restaurant, gebouw van de waterskivereniging en een gebouw van de windsurfclub. De watertoren bevat een betonnen constructie met gemetselde muren en een koperen dak. Het restaurant bevat muren die zijn opgebouwd uit steen en hout. Het dak bevat dakpannen. De overige gebouwen bevatten een eenvoudige houten constructie en een dak met dakpannen. De bebouwing maakt geen onderdeel uit van de voorgenomen ontwikkelingen (zie par. 2.2). De overige verhardingen bestaan uit een parkeerplaats, stoep, fietspad, een trailerhelling en (stenen) beschoeiing langs de oever. Deze beschoeiing bestaat uit basaltblokken. De groenstructuren binnen deelgebied 1 bestaan uit de oever langs de Grote Poel (Westeinderplassen), enkele bosschages, grasland en bomen (vooral langs de oostzijde van de Stommeerweg/Kudelstaartseweg). In de bomen zijn geen holten aangetroffen. In de Grote Poel is geen watervegetatie aangetroffen.

Deelgebied 2 betreft een weiland welke omringd is door sloten. In dit weiland is een schuur aanwezig welke opgebouwd is uit twee gedeelten. Een gedeelte met houten muren en een golfplaten dak en een gedeelte met stenen metselwerk muren en een dak met dakpannen. Verder is binnen dit deelgebied geen bebouwing of andere verharding aanwezig. De groenstructuren bestaan uit grasland en oevers met of zonder oevervegetatie. De oevers zijn gedeeltelijk met hout beschoeid. De sloten hebben een breedte van 1-1,5 meter, zijn minder dan 50 cm diep en bevatten een sliblaag van ca. 10 cm. De oevervegetatie varieert van stukken met dominant riet tot een meer gevarieerde oevervegetatie met bijvoorbeeld moerasandoorn en waterzuring. Onderwatervegetatie is met name in de zuidelijk gelegen sloten aanwezig en dan met name smalle waterpest en kleine gedeelten met kroos.

Figuur 2-1. Globale ligging plangebied. Deelgebied 1 is rood omlijnd en deelgebied 2 is blauw omlijnd. Bron ondergrond: Google Maps.

2.2 Werkzaamheden en toekomstige situatie

De gemeente Aalsmeer heeft het voornemen om aan de noordoostelijke oever van de Westeinderplassen aanpassingen te doen onder de werknaam Waterfront (deelgebied 1). Zie bijlage 1 voor een overzicht van de aanpassingen. Het deelgebied telt drie grote kenmerkende ingrepen en een aantal kleinere ingrepen. De geplande werkzaamheden binnen deelgebied 1 hebben mogelijk een verstorend effect op nesten van de sperwer, waardoor mogelijk aanvullende voorzorgsmaatregelen voor noodzakelijk zijn. Langs de bosschages binnen deelgebied 1 bevindt zich op de aangegeven locaties in figuur 2.2 mogelijk functioneel leefgebied voor kleine marterachtigen. Wanneer binnen deze locaties kapwerkzaamheden en/of grondwerk gaat plaatsvinden leidt dit mogelijk tot aantasting of vernieling van vaste voortplanting of rustplaatsen. Binnen dit deelgebied heeft het nader onderzoek naar sperwer en kleine marters plaatsgevonden.

Deelgebied 2 wordt ingericht als parkeerplaats om de extra parkeerbehoefte te kunnen accommoderen. Zie figuur 2-4 voor een overzicht. Deze tekening is slechts bedoeld om het aantal mogelijk te realiseren parkeerplaatsen te inventariseren en is niet representatief voor de uiteindelijke situatie. De doelstelling is dat dit een weiland blijft waarin geparkeerd kan worden.

De aanwezige schuur in het weiland blijft behouden. Onzorgvuldig werken leidt mogelijk tot het verwonden of doden van aanwezige ringslangen binnen deelgebied 2. Een zorgvuldige werkwijze zoals beschreven in het quickscan rapport voorkomt dit effect en daarmee de noodzaak van een ontheffing voor de ringslang.

Figuur 2-4. Inrichting deelgebied 2.

Een planning van de werkzaamheden is nog niet bekend.

3 METHODE

3.1 Veldbezoeken

Het nader onderzoek is opgedeeld in twee onderdelen. Onderzoek naar kleine marterachtigen met behulp van cameravallen en onderzoek naar nesten die in gebruik kunnen zijn door de sperwer. Voor het marteronderzoek met cameravallen zijn vijf veldbezoeken uitgevoerd bestaande uit de plaatsing, drie controles en een eindronde. Het sperwer onderzoek is gecombineerd met de eindronde van het marteronderzoek aangezien op dat moment de bomen gecontroleerd konden worden vanwege het beperkte blad aan de bomen. In tabel 3-1 is een overzicht weergegeven van alle uitvoeringsdata van het marteronderzoek en het sperweronderzoek.

Tabel 3-1. Overzicht uitgevoerde veldbezoeken en doelsoorten.

Marteronderzoek (met cameravallen)		
<i>Bezoek</i>	<i>Datum</i>	<i>Werkzaamheden</i>
1	24 september 2019	Plaatsing materialen, afzoeken gebied op sporen
2	8 oktober 2019	Controle 1, verwisselen batterijen en geheugenkaarten en zo nodig verplaatsen materialen, plangebied controleren op verse sporen
3	22 oktober 2019	Controle 2, verwisselen batterijen en geheugenkaarten en zo nodig verplaatsen materialen, plangebied controleren op verse sporen
4	5 november 2019	Controle 3, verwisselen batterijen en geheugenkaarten en zo nodig verplaatsen materialen, plangebied controleren op verse sporen
5	19 november 2019	Eindronde, opruimen materialen, uitlezen geheugenkaarten, plangebied controleren op verse sporen

Sperweronderzoek		
<i>Bezoek</i>	<i>Datum</i>	<i>Werkzaamheden</i>
1	19 november 2019	Controle aanwezigheid sperwer en controle bomen op potentieel geschikte nestlocaties voor de soort (ekster en kraaiennesten)

3.2 Verantwoording onderzoeksinspanning

Marteronderzoek

Voor het nader onderzoek naar kleine marterachtigen zijn de methoden Jiggler, marterbox (ook wel Mostela genoemd) en Struikrover toegepast. Deze methoden betreffen meer geavanceerde toepassingen van de cameravallen. In de onderstaande opsomming worden de toegepaste methoden toegelicht (zie figuur 3-1 voor de geplaatste onderzoeksmethoden).

- Jiggler

Dit betreft een cameraval die gericht is op een thee-ei (bevestigd aan een stang), die voorzien is van een lokstof (visolie en pindakaas). De methode wordt gebruikt om de bunzing en boommarter vast te leggen. De Jiggler wordt gedurende zes weken op een geschikte plaats binnen het plangebied gepositioneerd (in/langs mogelijke wissels nabij mogelijke verblijfplaatsen). Om de twee weken wordt de lokstof ververs, batterijen van de camera verwisseld en zo nodig de positie gewijzigd; dit aangezien marterachtigen echte zwervers zijn en zich over het algemeen niet strikt beperken tot één vaste looproute.

- Marterbox

De marterbox is een kist die voorzien is van een open sporenbuis en een cameraval en is een geschikte methode voor het vastleggen van wezel en hermelijn. De camera is gericht op het open gedeelte van de sporenbuis. Wezel en hermelijn vermijden open ruimtes. Bij een marterbox hoeven deze schuwe soorten hun dekking niet te verlaten, waardoor de trefkans groter is. Voor deze methode worden geen lokstoffen gebruikt. Net als de Jiggler wordt de kist voor zes weken gepositioneerd en om de twee weken batterijen verwisseld en zo nodig de positie gewijzigd. Bij de marterbox is het van belang dat veel (woel)muizen passeren, aangezien deze een aantrekkende werking hebben op marters.

- Struikrover

Deze methode bestaat uit een buis met cameraval en een blik sardientjes als lokstof. Deze methode is toepasbaar voor alle marterachtigen. De sardientjes en de buis wekt de nieuwsgierigheid van de dieren, zodat de cameraval in de buis foto's maakt van de kop van passerende dieren. Hierdoor zijn deze goed herkenbaar en zijn onderscheidende kenmerken zichtbaar.

Figuur 3-1. Geplaatste onderzoeksmethoden. Boven de Jiggler (rood omcirkeld); linksonder een marterbox; rechts een Struikrover

Het gecombineerd gebruiken van deze onderzoeksmethoden vergroot de trefkans van marterachtigen aanzienlijk. De inzet van het benodigde materiaal is bepaald op basis van expert judgement op het gebied van marteronderzoek. De inzet is getoetst aan de leidraad voor marteronderzoek in de handreiking voor kleine marters in de provincie Noord-Holland.

In de handreiking is als leidraad opgenomen dat per hectare 4 wildcamera's of sporenbuizen gedurende 4 weken ingezet dienen te worden. Aangezien onderzoek met cameravallen maatwerk betreft zijn vooraf in het veld de meest kansrijke locaties bepaald en welke methode het beste past per element. Zo kan het voorkomen dat er op een groot oppervlak weinig elementen aanwezig zijn waardoor de onderzoeksinspanning met materialen verkleind kan worden. Tijdens de controlerondes is bepaald of de soortendiversiteit binnen het plangebied voldoende in beeld gebracht wordt. Dit wordt bepaald door cameravallen met weinig opnamen en/of opnamen van enkel bos- en/of spitsmuis te verplaatsen naar een (op het oog) geschiktere locatie. Het waarnemen van alleen maar bos- en/of spitsmuis kan betekenen dat de cameravallen te diep in een bosschage geplaatst zijn. Wanneer op de nieuwe locaties een vergelijkbaar resultaat wordt bereikt is de kans groot dat de onderzoeklocatie een lage soortenrijkdom bevat.

Aangezien de onderzoeksmethoden naar deze soorten nog volop in ontwikkeling zijn is de onderzoeksinspanning in de handreiking verouderd. Daarom is de eis vanuit de handreiking voor dit onderzoek aangepast en aangevuld met de laatste kennis en ontwikkelingen van soortgericht onderzoek naar kleine marterachtigen. In het onderzoek zijn de nieuwste en meest succesvolle methoden toegepast en de inzet is afgeleid uit ervaring met eerder marteronderzoek. Daarmee is deze inspanning voldoende om de aan- of afwezigheid van marterachtigen aan te tonen.

Doordat het onderzoek plaats heeft gevonden buiten de meest actieve periode (mei t/m augustus) is de onderzoeksinspanning vergroot. Het vergroten van de onderzoeksinspanning kan worden gedaan door het aantal veldmaterialen te vergroten (afhankelijk van de hoeveelheid geschikte locaties en de grootte van het plangebied) of door de duur van het onderzoek te verdubbelen (in Noord-Holland van 4 naar 8 weken). Voor dit onderzoek is ervoor gekozen om de duur van het onderzoek te verlengen aangezien het vergroten van het aantal in te zetten veldmaterialen geen geschikte oplossing is. Binnen het plangebied liggen beperkte potentieel geschikte locaties voor kleine marterachtigen.

Figuur 3-2. Locaties van de ingezette onderzoeksmaterialen. De Struikrovers en Mostela zijn tijdens controle 2 enkele meters verplaatst (bron ondergrond: pdok).

Sperweronderzoek

Voor de sperwer heeft een veldbezoek plaatsgevonden tijdens de eindcontrole van het marteronderzoek 19 november 2019. Tijdens dit veldbezoek zat er een geringe hoeveelheid blad aan de bomen, waardoor de bomen te controleren waren. De bosschages en bomen die dicht op het plangebied staan zijn visueel geïnspecteerd op de aanwezigheid van voor de sperwer geschikte nesten, zoals kraaiennesten of andere grotere nesten. Indien deze niet aanwezig zijn, is afwezigheid van de sperwer voldoende aangetoond.

4 RESULTATEN EN EFFECTANALYSE

4.1 Marteronderzoek

Waarnemingen

Tijdens de veldinspecties zijn geen sporen (graaf en krabsporen, hollen, uitwerpselen) aangetroffen.

Gedurende het cameravallen onderzoek zijn geen beschermde soorten waargenomen. Op de beelden zijn veel waarnemingen van egel, huiskat, honden, bosmuis, enkele spitsmuizen en diverse vogels (o.a. koolmees, roodborst, lijsters en heggenmus)(zie figuur 4-1). Op basis van de beperkte hoeveelheid aangetroffen muizen (enkele bosmuizen en spitsmuizen) en het ontbreken van woelmuizen, is vastgesteld dat het plangebied onvoldoende geschikt is als foerageergebied voor hermelijn en wezel. Woelmuizen vormen het basisvoedsel van deze soorten. Daarnaast is het plangebied sterk verstoord door honden en spelende kinderen en zijn in het plangebied verschillende huiskatten aangetroffen. De aanwezigheid van diverse huiskatten verkleint de kans op aanwezigheid van kleine marterachtigen. Kleine marterachtigen kunnen ten prooi vallen aan huiskatten.

Effecten werkzaamheden

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van het leefgebied van kleine marterachtigen. Dit vanwege het beperkte voedselaanbod, de grote mate van verstoring en hoge concentratie aan predatoren. Vaste rust- en verblijfplaatsen zijn uitgesloten binnen het plangebied. De voorgenomen werkzaamheden leiden niet tot het vernielen van een essentieel leefgebied van kleine marterachtigen en zijn daarmee niet van invloed op deze soortgroep.

Figuur 4-1. Impressie waarnemingen. Van links naar rechts en boven naar onder een bosmuis in de Mostela; een egel bij Struikrover 1; en kat bij de Jiggler; een roodborst bij Struikrover 2.

4.2 Sperwer onderzoek

Waarnemingen

Tijdens de veldinspectie op 19 november zijn twee nesten aangetroffen. Een kraaiennest en een eksternest (zie figuur 4-2). Het kraaiennest is potentieel geschikt als nestlocatie voor de sperwer, maar bevindt zich mogelijk buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Het Eksternest bevindt zich binnen de begrenzing van het plangebied. Dit nest betreft een bol nest met dak en is daarmee ongeschikt als nestlocatie voor de sperwer.

Effecten werkzaamheden

Volgens het kennisdocument van de buizerd (versie 1.0 juli 2017) is de verstoringafstand van een broedende buizerd minimaal 75 meter bij de meeste activiteiten die onder ruimtelijke inrichting of ontwikkeling vallen. In gevallen waar sprake is van gewinning, bijvoorbeeld bij bestendig beheer, kan minimaal 50 meter worden gehanteerd. Het kennisdocument van de buizerd is geraadpleegd aangezien er voor de sperwer geen kennisdocument beschikbaar is. Wanneer verstoring niet kan worden uitgesloten dient nader onderzoek uit te wijzen of het nest wel of niet in gebruik is door een sperwer. Wanneer de werkzaamheden buiten deze invloedssfeer plaatsvinden zijn deze niet van invloed op de sperwer en kunnen de werkzaamheden doorgang vinden. Ook als de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden treden er geen effecten op (april t/m juni).

Voor een nadere onderzoek naar de sperwer wordt de telrichtlijn van de sperwer als leidraad gebruikt, zoals beschreven is op www.sovon.nl. Er dienen maximaal vier aanvullende veldbezoeken uitgevoerd te worden waarbij het gebruik van deze nesten wordt onderzocht (o.b.v. aanwezigheid soort, gedrag en prooiesten). De veldbezoeken dienen overdag plaats te vinden na zonsopkomst in de periode half maart tot eind juli, met een tussenperiode van minimaal 10 dagen. Tijdens een veldbezoek kan worden vastgesteld dat er een sperwer (op een nest) wordt aangetroffen of dat de nesten in gebruik zijn door een andere soort, zoals de ekster of zwarte kraai. In dat geval zijn vervolgb bezoeken niet noodzakelijk.

Figuur 4-2. Aangetroffen nesten t.o.v. het plangebied (bij benadering). Het kraaiennest valt mogelijk buiten de invloedssfeer (buiten een straal van 80 meter) van de werkzaamheden (bron ondergrond: pdok).

5 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Marteronderzoek

Uit de resultaten van het marteronderzoek blijkt dat het plangebied ongeschikt is als leefgebied voor kleine marterachtigen vanwege het beperkte voedselaanbod, de grote mate van verstoring en de hoge dichtheid aan huiskatten (predatoren) in de omgeving. Daarmee leiden de werkzaamheden niet tot het verdwijnen van vaste voortplanting,- rust- en verblijfplaatsen van de soort en vindt er geen overtreding plaats van artikel 3.10 van de Wnb. Een ontheffing voor kleine marterachtigen is niet noodzakelijk.

Sperweronderzoek

Uit de resultaten van de veldinspectie op 19 november 2019 blijkt dat in of nabij het plangebied een ekster- en kraaiennest zijn aangetroffen. De sperwer is niet waargenomen binnen het plangebied. Het eksternest is ongeschikt als broedlocatie voor de sperwer vanwege de ongeschikte structuur van het nest. Het kraaiennest is geschikt als potentieel sperwernest, maar bevindt zich mogelijk buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

De werkzaamheden kunnen doorgang vinden wanneer deze buiten een straal van 75 meter ten opzichte van het kraaiennest plaatsvinden en/of buiten het broedseizoen (april t/m juni). Wanneer de werkzaamheden binnen deze invloedssfeer plaatsvinden dient nader onderzoek (conform de beschrijving in paragraaf 4.2) uit te wijzen of een ontheffing noodzakelijk is.

ATKB kan u tevens van dienst zijn met:

BODEM

- Verkennend en nader bodemonderzoek
- Partijkeuringen grond, baggerspecie en niet vormgegeven bouwstof
- Opstellen saneringsplannen en bestekken conventionele, in-situ landbodemsaneringen
- Begeleiding en evaluatie van conventionele en in-situ landbodemsanering
- (3D)-grondradaronderzoek
- Arbitrage en juridisch advies bodemzaken
- Civieltechnisch onderzoek naar asfalt, zand en klei
- Coördinatie archeologisch onderzoek

ECOLOGIE

- Soortgericht onderzoek (o.a. vleermuizen, amfibieën, kleine marterachtigen)
- Toetsingen aan natuurwetgeving
- Ecologisch werkprotocol en begeleiding
- Vegetatiekarteringen
- Hydrobiologisch onderzoek
- Waterplantenonderzoek en Ecoscans
- Visstandbemonstering
- Vismigratieonderzoek (vistelemetrie, pit-tag)
- Actief Biologisch Beheer
- Visserijmanagement
- Visbeheerplannen
- Schouw en kwaliteitsbeoordeling nieuwe natuur
- SNL-monitoring en gebiedsanalyses

WATER&RUIMTE

- Monitoring grondwater/oppervlaktewater (meetstrategie, inrichting/beheer meetnet, kwaliteit & kwantiteit)
- Waterbodemonderzoek (NEN 5717, NEN 5720)
- Kwantitatief waterbodemonderzoek
- Voorbereiding en begeleiding van baggerwerken, inclusief waterbodemsaneringen
- Baggerplan en werkplan
- Bemalingsadvies
- Ondersteuning en advies bij (stedelijk) waterbeheer
- Ondersteuning en advies bij wettelijke procedures, inclusief vergunningen en meldingen

Integrale dienstverlening

- Asbestinventarisatie gebouwen en objecten
- Risicobeoordeling asbest in gebouwen NEN2991
- Opstellen en onderhouden asbestbeheersplan
- Begeleiding, directievoering, saneringsonderzoek bij asbestverwijdering
- Bewijsmateriaal duurzaamheidscertificering onder BREEAM-NL (diverse milieukundige credits onder Nieuwbouw en renovatie, In Use, Gebiedsontwikkeling en Sloop)
- Beleidsondersteuning
- Beleidsstudies, beheerplannen en adviezen
- Second opinions
- Monitoring en nazorg
- Directievoering & toezicht
- Uitvoeringsbegeleiding
- Coördinatie
- Detachering

